



DÂN TỘC & THỜI ĐẠI

HỘI DÂN TỘC HỌC VÀ NHÂN HỌC VIỆT NAM



SỐ: 217

THÁNG 3,4 - 2021

MỤC LỤC

TIÊU ĐIỂM

1. Nghị quyết Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng 6
2. Chỉ thị của Bộ Chính trị về việc nghiên cứu, học tập, quán triệt, tuyên truyền và triển khai thực hiện nghị quyết đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng Ts. Hoàng Mạnh Tường 15
3. Phát huy sức mạnh con người Việt Nam theo quan điểm Đại hội XIII của Đảng Nguyễn Văn Việt 17
4. Dân chủ Xã hội chủ nghĩa và phát huy quyền làm chủ của nhân dân trong văn kiện Đại hội XIII của Đảng Đại tá TS. Trịnh Anh Tuấn 21

SỰ KIỆN NỔI BẬT

5. Một số khuyến nghị về chính sách trước biến động Dân tộc, Tôn giáo khu vực vùng Tây Nam Bộ hiện nay TS. Đào Đình Thường 25
6. Tác động của chính sách đối với sinh kế bền vững của các Dân tộc thiểu số khu vực Tây Thanh Hóa – Nghệ An PGS.TS. Lê Ngọc Thắng 30
7. Những điểm mới về hệ thống hình phạt đối với cá nhân phạm tội trong quy định của bộ luật Hình sự năm 2015 (sửa đổi, bổ sung năm 2017) Hồng Đức Tài 39
8. Đối ngoại và hội nhập quốc tế theo tinh thần nghị quyết đại hội XIII của Đảng Nguyễn Tấn Trung 43

TRANG THƠ

HỘI NHẬP & PHÁT TRIỂN

9. Phật giáo qua kiến trúc chùa người Hoa tại thành phố Hồ Chí Minh TS. Đặng Hoàng Lan 51
10. Nâng cao chất lượng hành quân dã ngoại làm công tác Dân vận của Sư đoàn 3, Quân khu 1 Trần Văn Tuyển 58

VĂN HÓA & XÃ HỘI

11. Trám tích sông Ngân Văn Hiến 61
12. Mảnh đất ươm niềm tin và ước vọng! PV 65
13. Mời bạn về thăm quê tôi Hồ Lan 69
14. Phát huy các di sản văn hóa truyền thống cộng đồng các dân tộc thiểu số ở tỉnh Hà Giang trong phát triển du lịch cộng đồng. Ths. Nguyễn Văn Phong 72

KHOA HỌC & ĐỜI SỐNG

15. Hội nghị tổng kết công tác thi đua khen thưởng khối doanh nghiệp Y tế năm 2020 PV 78

THẾ GIỚI ĐÓ ĐÂY

16. Điều hiếm thấy trong dịp lễ giỗ tổ họ Hồ đại tộc Tam Công Phan Đăng Hải 82

VĂN HÓA - XÃ HỘI

PHÁT HUY CÁC DI SẢN VĂN HÓA TRUYỀN THỐNG CỘNG ĐỒNG CÁC DÂN TỘC THIỂU SỐ Ở TỈNH HÀ GIANG TRONG PHÁT TRIỂN DU LỊCH CỘNG ĐỒNG.

Ths. NGUYỄN VĂN PHONG
Đại học Mở Địa chất Hà Nội



Hà Giang là một tỉnh thuộc vùng Đông Bắc Việt Nam, có đặc thù về điều kiện tự nhiên, khí hậu, địa hình... đã hình thành nên một vùng cảnh quan thiên nhiên hùng vĩ, nên thơ làm say lòng người, đó là dãy núi Tây Côn Lĩnh trùng điệp, đèo Mã Pi Lèng, sông Nho Quế như dòng thác bạc giữa bạt ngàn rừng núi... Uốn lượn, diễm tô cho những dãy núi đá vôi hùng vĩ là những dòng sông suối uốn lượn, thảm thực vật xanh tươi, rậm rạp của rừng nguyên sinh... trong đó chứa đựng nhiều bí ẩn về động thực vật đặc trưng của rừng núi đá vôi... Cảnh quan này cũng tạo ra cho Hà Giang một di sản văn hóa đặc trưng, có nhiều đặc điểm riêng biệt so với các địa phương khác. Bên cạnh môi trường cảnh quan sinh thái, các di sản văn hóa truyền thống của tỉnh Hà Giang còn được hình thành với sắc thái văn hóa vô cùng phong phú và đa dạng của 19 dân tộc anh em đã, đang sinh sống trên mảnh đất này.

Kể từ khi đổi mới đất nước, đặc biệt hơn 10 năm trở lại đây, tỉnh Hà Giang đã chú trọng khai thác cảnh quan, văn hóa của các dân tộc thiểu số để phát triển du lịch cộng đồng vừa để giới thiệu, quảng bá cảnh quan, văn hóa vừa góp phần phát triển kinh tế địa phương, đảm bảo sinh kế hộ gia đình. Chính vì vậy, hiện nay nói đến Hà Giang là nói đến một vùng văn hóa du lịch đặc sắc, nổi tiếng với cảnh quan thiên nhiên đẹp, hùng vĩ, có địa hình chia cắt mạnh đã tạo nên nhiều vùng miền mang đặc trưng của các tiểu vùng khí hậu nên thích hợp với nhiều sản phẩm nông nghiệp đặc trưng như Chè Shan và thịt Bò Vàng vùng cao, Dẻ Núi Đà, Rượu Ngô men lá, Gạo đặc sản Giã Dúi huyện Xín Mần, lúa nếp đặc sản Khâu Mang huyện Đồng Văn, hồng khô hạt huyện Quản Bạ và Yên Minh... Cũng do địa hình cắt mạnh đã hình thành nên các phương thức canh tác độc đáo của đồng bào các dân tộc thiểu số, trong đó có hình thức canh tác trên hốc đá của người Hmông huyện Mèo Vạc... được coi là những điểm thu hút khách du lịch trong và ngoài nước đến với tỉnh Hà Giang trong những năm qua. Có thể nói, không chỉ tỉnh Hà Giang mà hiện nay, nhiều địa phương trong cả nước như Lào Cai, Sơn La, Lâm Đồng, Lào Cai... đã phát huy, khai thác tốt các di sản văn hóa thiên nhiên, cảnh quan, môi trường, cùng với nhiều di sản văn hóa lịch sử, di sản văn hóa dân tộc trong phát triển du lịch cộng đồng. Việc tham gia của du khách cùng với người dân địa phương trong việc tiếp cận, khám phá bản sắc văn hóa truyền thống của đồng bào các dân tộc thiểu số và cùng người dân địa phương tham gia làm đất, gieo trồng, chăm sóc, thu hái và chế biến các sản phẩm nông nghiệp mang tính đặc thù của địa phương hiện đang trở thành trào lưu thu hút đối với khách du lịch. Cụ thể nhiều tour du lịch đã đưa chương trình khám phá các di sản văn hóa tự nhiên và thực hành phương thức canh tác độc đáo trong nông nghiệp của đồng bào các dân tộc thiểu số như: Canh tác trên đá, thổ canh trên các hốc đá của đồng bào tại 4 huyện cao nguyên đá; canh tác trên các thửa ruộng bậc thang của đồng bào các dân tộc thiểu số tại 2 huyện

vùng cao phía tây là Hoàng Su Phì và Xín Mần; trồng ngô để nấu rượu ngô men lá của đồng bào dân tộc Hmông; sử dụng hạt của cây hoa Tam giác mạch để chế ra loại rượu đặc sản chỉ có ở vùng cao nguyên đá; nuôi ong khai thác mật hoa bạc hà trong tự nhiên; thu hái, chế biến bằng thủ công và thương thức chè Shan tuyết tại 2 huyện vùng cao phía Tây... Một du khách người nước ngoài người Hà Lan, đến thăm quan tỉnh Hà Giang, năm 2018 cho chúng tôi biết: Đây là lần thứ hai tôi đến với Hà Giang. Cảnh quan thiên nhiên, danh thắng, con người Hà Giang thực sự lôi cuốn tôi từ lần đầu, khiến tôi luôn mong muốn được quay trở lại đây lần thứ hai. Đến Hà Giang, chúng tôi không chỉ được thăm quan, ngắm phong cảnh, tìm hiểu văn hóa, con người của đồng bào các dân tộc nơi đây mà chúng tôi còn được trải nghiệm nhiều hoạt động sinh hoạt văn hóa, văn nghệ và sản xuất của người dân. Thực sự là thú vị. Tôi khá ấn tượng với trải nghiệm tham gia vào hoạt động sản xuất nông nghiệp, trồng cây trên những mảnh đất trên đá. Đây cũng là những truyền thống canh tác độc đáo của đồng bào các dân tộc tại các làng văn hóa du lịch cộng đồng có sức lôi cuốn đối với khách du lịch.

Từ những đặc điểm tự nhiên, phương thức canh tác độc đáo cùng với sự đa dạng về văn hóa ẩm thực của đồng bào các dân tộc thiểu số... đã tạo cho Hà Giang cơ hội lớn trong phát triển các loại hình du lịch cộng đồng. Hoạt động này đang được lãnh đạo tỉnh Hà Giang coi trọng, là điểm nhấn trong phát triển du lịch bền vững tại địa phương bởi đây là một loại hình du lịch được đánh giá là để khai thác và mang lại hiệu quả cao về kinh tế - xã hội.

Hà Giang còn là vùng đất có lịch sử văn hoá nhân văn lâu đời, nơi hội tụ những đặc trưng riêng trong văn hóa của các dân tộc như Hmông, Dao, Pà Thẻn, Cờ Lao, Lô Lô, Bô Y, Phù Lá, Pù Pêo... gắn với nhiều di tích lịch sử văn hóa, danh thắng đã được xếp hạng quốc gia, tiêu biểu như: Phố cổ Đồng Văn, Khu di tích kiến trúc nhà Vương, cột cờ Lũng Cú (Đồng Văn); chùa Sùng Khánh, chùa Bình Lâm (Vị Xuyên); Di tích cách

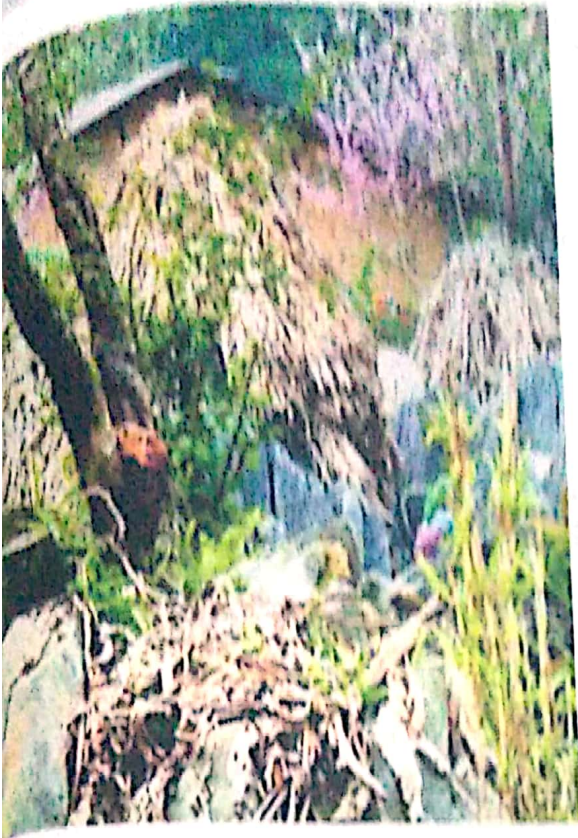


(Ảnh T.L, nguồn Internet)

mạng Tiểu khu Trọng Con (Bắc Quang); Cảng Bắc Mê (Bắc Mê), bãi đá cổ Nấm Dàn (Xin Mần), danh thắng ruộng bậc thang Hoàng Su Phì... trong đó nổi bật là Công viên địa chất toàn cầu cao nguyên đá Đồng Văn đã được UNESCO công nhận là di sản thế giới năm 2010. Đây chính là cơ sở để Hà Giang xây dựng các kế hoạch phát triển du lịch cộng đồng để nâng cao quảng bá sản vật và phát triển kinh tế địa phương.

Theo thống kê của Sở Văn hóa thể thao và du lịch tỉnh Hà Giang, tính đến nay trên địa bàn toàn tỉnh có 52 di tích lịch sử văn hóa, danh lam thắng cảnh được xếp hạng (trong đó 23 di tích xếp hạng quốc gia, 29 di tích cấp tỉnh), gồm nhiều loại hình như: Di tích lịch sử - văn hóa, lưu niệm sự kiện, khảo cổ, kiến trúc nghệ thuật, danh lam thắng cảnh và hóa thạch cổ sinh trên khu vực Công viên Địa chất Toàn cầu. Phát huy vai trò của các di sản văn hóa lịch sử truyền thống, sau khi được xếp hạng một số di tích đã được tỉnh Hà Giang quan tâm đầu tư tôn tạo bằng nguồn ngân sách Trung ương, ngân sách tỉnh và nguồn xã hội hóa. Trong

những năm trở lại đây, một số di tích đã trở thành điểm tham quan không thể thiếu trong mỗi tour du lịch của du khách như di tích Nhà Vương, Cột cờ Lũng Cú, Phó cổ Đồng Văn, Đèo Mã Pi Leng, chợ tỉnh Khau Vai, làng văn hóa các dân tộc thôn Tắc Ngà... Ngoài việc xếp hạng di tích, tỉnh Hà Giang còn chú trọng bảo tồn và phát huy giá trị đối với các di vật, cổ vật của đồng bào các dân tộc thiểu số. Thủ tướng Chính phủ công nhận công nhân Chuông chùa Bình Lâm; Bia đá Chùa Sừng Khanh và Đồi trống đồng Lô Lô là bảo vật, di sản của quốc gia. Đặc biệt với đời sống văn hóa truyền thống từ lâu đời vô cùng phong phú và đa dạng của 19 dân tộc đã tạo ra một vườn hoa đa sắc màu đang tỏa hương trong vườn hoa rực rỡ của cộng đồng 54 dân tộc Việt Nam, điều đó đã tạo cho Hà Giang nhiều di sản văn hóa, trong đó những năm gần đây tỉnh được Bộ Văn hóa Thể thao và Du lịch đưa 14 di sản văn hóa phi vật thể của đồng bào các dân tộc vào Danh mục Di sản văn hóa phi vật thể quốc gia, đó là Lễ hội Nhảy lửa của người Pà Thẻn xã Tân Bắc, huyện Quang Bình; Lễ cúng tổ tiên của người Lô Lô xã



Lũng Cú, huyện Đồng Văn; Lễ cúng thần rừng của người Pu Péo xã Phố Lả, huyện Đồng Văn; Nghi lễ cấp sắc của người Dao Hà Giang và Lễ hội Gầu Tào người Hmông Hà Giang; Lễ hội năm mới của dân tộc Giáy xã Tả Ngả, huyện Mèo Vạc; Tết Khu Cù Tê của người La Chí, huyện Xín Mần và huyện Hoàng Su Phì; Tri thức canh tác hốc đá của cư dân cao nguyên đá Hà Giang; Nghi lễ Then của dân tộc Tày; Lễ hội Quỳa Hiêng của người Dao đỏ xã Hồ Thầu, huyện Hoàng Su Phì; Nghệ thuật Khèn của người Hmông tỉnh Hà Giang; Kỹ thuật trồng lanh và dệt vải lanh của người Hmông tỉnh Hà Giang; Lễ ra đồng của người Pu Péo, dân ca của người Bó Y.

Khai thác các giá trị của di sản văn hóa, nhiều năm trở lại đây, công tác phát triển các làng văn hóa du lịch cộng đồng trên địa bàn tỉnh Hà Giang nhằm mục tiêu bảo tồn các giá trị văn hóa và phát triển kinh tế, sinh kế đồng bào các dân tộc thiểu số đã đạt được những kết quả khả quan, từng bước làm thay đổi diện mạo văn hóa, kinh tế theo hướng tích cực. Theo Thống kê của Sở Văn hóa Thể

thao và Du lịch tỉnh Hà Giang, đến nay có 47 làng du lịch tiêu biểu được triển khai xây dựng và hiện thực sẽ liên tục phục vụ du khách như: Làng văn hóa du lịch cộng đồng thôn Tầm Tràn (Tả Lịng), làng Tầm Tràn (Tả Lịng), làng Tả Lịng (Hàng Tháo), Thôn Tháo, thôn Tiên Hoàng, Hồ Thành (thành phố Hà Giang); thôn Bản An (huyện Bắc Quang), thôn Mỹ Bắc, thôn Chàng (huyện Quang Bình), thôn Tả Ngả (huyện Mèo Vạc). . . . trong đó có nhiều làng văn hóa du lịch tiêu biểu gắn với xây dựng nông thôn mới, góp quan trọng vào bảo tồn giá trị văn hóa truyền thống các dân tộc, là động lực phát triển kinh tế - xã hội, thu hút và phát triển du lịch của tỉnh một cách bền vững.

Thực tế cho thấy, việc phát triển các loại hình du lịch cộng đồng tại vùng đồng bào các dân tộc thiểu số, không những giúp tỉnh Hà Giang bảo tồn các nét văn hóa và các làng nghề truyền thống của đồng bào mà loại hình du lịch này còn góp phần nâng cao thu nhập cho người dân khi bán và cho du khách thưởng thức các lễ hội truyền thống và các sản phẩm làng nghề cho khách du lịch. Đây cũng là nền tảng quan trọng góp phần thúc đẩy quá trình xóa đói giảm nghèo tại vùng đồng bào các dân tộc. Bên cạnh đó, khi tham gia cùng với du khách trong quá trình tham quan, du lịch tại các làng văn hóa du lịch cộng đồng sẽ góp phần nâng cao dân trí cho đồng bào trong quá trình phát triển kinh tế - xã hội của địa phương; tạo tiền đề thúc đẩy quá trình xây dựng nông thôn mới tại vùng đồng bào các dân tộc của Hà Giang. Bà Triệu Thị Tinh, Phó Giám đốc Sở Văn hóa thể thao và Du lịch Hà Giang cho biết: Thông qua các tour du lịch trải nghiệm, khám phá, hòa đồng với môi trường thiên nhiên ở các làng du lịch cộng đồng, hiện nay ngành văn hóa và ngành du lịch tỉnh Hà Giang đã và đang tiếp cận, phát triển loại hình du lịch này. Tiềm năng của loại hình du lịch này đang cần được khơi dậy bằng các giải pháp đồng bộ của các cấp, các ngành liên quan trong việc xây dựng thương hiệu đối với sản phẩm của các làng nghề truyền thống, khôi phục các lễ hội nông nghiệp truyền thống; khôi phục các lễ hội văn hóa cộng đồng, phát triển các làng nghề gắn với phát triển du lịch cộng đồng; tăng cường các



Chủ tịch Hội Nghệ nhân dân gian xã Sùng Trà - Hồ Mi Cửa truyền dạy khèn Mông cho giới trẻ.
(Ảnh T.L, nguồn Internet)

hoạt động trải nghiệm của du khách với người dân địa phương.

Để phát huy lợi thế, tiềm năng sẵn có của địa phương, đưa du lịch trở thành ngành kinh tế mũi nhọn, tỉnh Hà Giang đã luôn quan tâm, đẩy mạnh cải cách thủ tục hành chính để tạo điều kiện thuận lợi cho các doanh nghiệp đầu tư trong lĩnh vực du lịch. Điều đó được thể hiện qua việc nhiều nghị quyết được ban hành, nhiều chính sách, cơ chế thuận lợi như Ủy ban Nhân dân tỉnh Hà Giang ban hành Nghị quyết số 35/2016/NQ-HĐND ngày 21/7/2016 về “Quy định một số chính sách khuyến khích phát triển du lịch trên địa bàn tỉnh Hà Giang”, trong đó đã đề cập đến việc hỗ trợ bồi thường giải phóng mặt bằng, hỗ trợ trực tiếp đầu tư xây dựng cơ sở lưu trú, khu nghỉ dưỡng phục vụ du lịch, nhà hàng đạt chuẩn, sở lý rác thải và vệ sinh môi trường, hỗ trợ phát triển du lịch công đồng, đầu tư khai thác hàng động; Ban hành đề án Quảng bá xúc tiến du lịch đến năm 2020; Chương trình hành động số 29/-CTr/TU về việc thực hiện Nghị quyết số 08-NQ/TW, ngày 16 tháng 01 năm 2017 của Bộ

Chính trị về phát triển du lịch trở thành ngành kinh tế mũi nhọn.

Trong những năm gần đây du lịch trở thành ngành kinh tế mũi nhọn, phát triển cả về quy mô và chất lượng. Năm 2016 lượng khách du lịch đến với Hà Giang ước đạt 762.622 tăng 8,9% so với kế hoạch năm và tăng 17,3% so với năm 2014. Lượng khách quốc tế ước đạt 145.789 lượt, tăng 21,4% so với năm 2014; khách nội địa đạt 616.833 lượt, tăng 16,3% so với năm 2014 và tăng 12,2% so với kế hoạch năm 2015. Chỉ 10 tháng đầu năm 2017 lượng khách du lịch ước đạt trên 700 ngàn lượt khách, trong đó khách quốc tế đạt trên 124.697 lượt khách.

Để phát triển du lịch tỉnh Hà Giang ngày càng trở thành điểm đến của khách du lịch trong nước và quốc tế, để các di sản văn hóa truyền thống phát huy được bảo tồn và phát huy các giá trị trong bối cảnh đổi mới, hội nhập đang diễn ra mạnh mẽ. Ủy ban nhân dân tỉnh Hà Giang cần chú ý tiếp tục đẩy mạnh công tác bảo tồn, kế thừa và phát huy các giá trị đặc trưng, tích cực của văn hóa các dân

tộc thiểu số nhằm phát huy mạnh mẽ tính đa dạng, bản sắc độc đáo của các dân tộc. Ngoài ra, tỉnh Hà Giang cần tập trung đầu tư bảo tồn một số di tích cấp quốc gia, đặc biệt là di tích kiến trúc nghệ thuật phố cổ Đồng Văn, di tích khảo cổ Nậm Dầu, di tích Căng Bắc Mê... Triển khai việc Quy hoạch tổng thể di tích và lễ hội tỉnh Hà Giang định hướng đến năm 2030 nhằm bảo tồn, phát huy giá trị di tích, đồng thời quản lý thống nhất các loại hình lễ hội, tránh trùng lặp gây tốn kém, lãng phí, phục vụ phát triển kinh tế - xã hội của tỉnh; Tiếp tục triển khai việc điều tra, sưu tầm toàn diện di sản văn hóa phi vật thể của đồng bào các dân tộc trên địa bàn tỉnh; tiếp tục lựa chọn những di sản tiêu biểu trình Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch xem xét đưa vào Danh mục di sản văn hóa phi vật thể quốc gia; thực hiện chính sách tôn vinh và có chế độ đãi ngộ đối với nghệ nhân, nghệ sỹ nắm giữ và có công truyền dạy, phổ biến di sản văn hóa phi vật thể nhằm ngăn ngừa nguy cơ mai một, thất truyền. Phát huy tiềm năng, thế mạnh của các làng văn hóa du lịch cộng đồng tại các địa phương để thu hút khách du lịch, đồng thời tạo công ăn, việc làm và tăng thu nhập

cho người dân; Đầu tư và tập trung mũi nhọn để du lịch Hà Giang cơ bản trở thành ngành kinh tế có vị trí quan trọng trong cơ cấu khối dịch vụ, tạo sản phẩm du lịch chất lượng cao, đa dạng, có thương hiệu, có sức cạnh tranh; mang bản sắc văn hoá Hà Giang, thân thiện với môi trường; đưa Hà Giang trở thành một trong những địa bàn trọng điểm về du lịch của vùng Trung du miền núi Bắc Bộ và của cả nước; góp phần nâng cao đời sống vật chất và tinh thần cho nhân dân, ổn định trật tự an toàn xã hội, bảo vệ môi trường, bảo đảm quốc phòng, an ninh. Tóm lại, Hà Giang là một tỉnh miền núi phía Bắc được thiên nhiên ưu đãi với cảnh quan thiên nhiên nên thơ, hùng vĩ với hệ thống sông, suối, núi, rừng cùng với đa dạng sinh học cao với các khu rừng nguyên sinh, thảm thực vật phong phú... là tiềm năng vô tận để phát triển du lịch sinh thái, du lịch cộng đồng. Các dân tộc thiểu số tỉnh Hà Giang với những nét văn hoá độc đáo được thể hiện qua các lễ hội, nghề thủ công truyền thống, di tích văn hoá lịch sử... trở thành nguồn tài nguyên du lịch nhân văn giá trị. Việc tận dụng để khai thác các điều kiện tự nhiên và di sản văn hóa truyền thống các dân tộc

thiểu số Hà Giang để phát triển du lịch cộng đồng đang được chính quyền coi trọng, đẩy mạnh để bảo tồn các giá trị văn hóa, đồng thời qua đó thúc đẩy phát triển các loại hình sinh kế, khôi phục làng nghề truyền thống, quảng bá sản vật và văn hóa địa phương. Với sự quan tâm và đầu tư phù hợp Hà Giang đã thực sự trở thành điểm đến du lịch hấp dẫn của khách du lịch trong và ngoài nước.



Hà Giang mùa lúa chín (Ảnh T.L, nguồn Internet)